

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พลาสติกมีการนำมาใช้มากขึ้นในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา และได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญอย่างหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ถูกนำมาใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติได้หลายอย่าง เช่น ไม้และเหล็ก เนื่องจากพลาสติกมีราคาถูก น้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่น และมีขอบข่ายการใช้งานได้กว้าง ทำให้มีข้อดีเหนือกว่าวัสดุอื่น นอกจากนี้พลาสติกยังสามารถผลิตให้มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้ โดยขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วัตถุดิบ ปฏิกริยาเคมี กระบวนการผลิต และกระบวนการขึ้นรูปเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายรูปแบบอย่างมากมาย และสามารถปรุงแต่งคุณสมบัติได้ง่าย โดยการเติมสารเติมแต่ง (additives) เช่น สารเสริมสภาพพลาสติก (plasticizer) สารปรับปรุงคุณภาพ (modifier) สารเสริม (filler) สารคงสภาพ (stabilizer) สารยับยั้งปฏิกิริยา (inhibitor) สารหล่อลื่น (lubricant) ผงสี (pigment) เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ถ้วย จาน กะละมัง ถังน้ำ ขันน้ำ เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์สำนักงาน ของเด็กเล่น ถุงพลาสติก ขวดพลาสติกบรรจุน้ำบรรจุนม มีการนำมาใช้ทดแทนวัสดุประเภทกระดาษ โลหะ และแก้ว ในรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ต่างๆ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์จากพลาสติกช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า ด้วยเหตุผลดังกล่าว จากสถิติที่ผ่านมา พบว่า มีปริมาณการใช้พลาสติกเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 มีการใช้พลาสติก 1.12 ล้านตัน และเพิ่มเป็น 2.93 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2544 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งนำมาใช้ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ อุตสาหกรรมการก่อสร้าง อุตสาหกรรมการผลิต อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน อุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ และอุตสาหกรรมการผลิตของเด็กเล่น (toy) เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์พลาสติกเหล่านี้เมื่อมีการแตกหักชำรุดหรือที่ใช้แล้วทิ้ง ได้ก่อให้เกิดมลภาวะและขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคงทนที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ง่ายในสภาพธรรมชาติ มลพิษเหล่านี้นับวันจะมากขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภคและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจปริมาณมูลฝอยประเภทพลาสติกของ

กรมควบคุมมลพิษ ในปี พ.ศ.2542 พบว่า ปริมาณมูลฝอยประเภทพลาสติกที่พบในสิ่งแวดล้อมมีประมาณร้อยละ 14 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด หรือมีปริมาณ 1.9 ล้านตัน และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16 หรือ 2.3 ล้านตัน ในปีพ.ศ. 2544 มูลฝอยประเภทพลาสติกเหล่านี้จะถูกนำไปฝังกลบร่วมกับมูลฝอยทั่วไป และใช้พื้นที่ในการฝังกลบมากกว่ามูลฝอยประเภทสารอินทรีย์ประมาณ 3 เท่า เนื่องจากมูลฝอยประเภทพลาสติกมีความคงทนและสามารถทนต่อแรงอัดได้สูง ทำให้ต้องสิ้นเปลืองพื้นที่ฝังกลบและใช้เวลาย่อยสลายนาน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศไทย ผลิตภัณฑ์พลาสติกจัดได้ว่าเป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จากการไม่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ หรือย่อยสลายได้แต่ต้องใช้เวลาานานมาก รวมทั้งปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ในขณะที่เทคโนโลยีด้านการกำจัดขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครยังล่าช้า และไม่ทันสมัยทัดเทียมกับในต่างประเทศ จึงทำให้ก่อปัญหาต่อระบบนิเวศน์ และเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

จากปัญหาข้างต้น การศึกษาแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์พลาสติกด้วยวิธีการนำผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกในสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอยพลาสติก ที่จะนำไป ฝังกลบยังสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ซึ่งรู้จักกันดีในคำว่า “การรีไซเคิลพลาสติก” สามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกได้ด้วยการนำพลาสติกรีไซเคิลไปใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ขึ้นใช้งานต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรศึกษาเจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลของผู้บริโภค เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลของผู้บริโภค ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลของผู้บริโภค จำแนกตามเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

เจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลของผู้บริโภคจำแนกตาม เพศ อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และระดับการศึกษา แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ รู้จัก และเคยใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิล จำนวน 600 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริโภคที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ รู้จักและเคยใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิล โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970, p.608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ

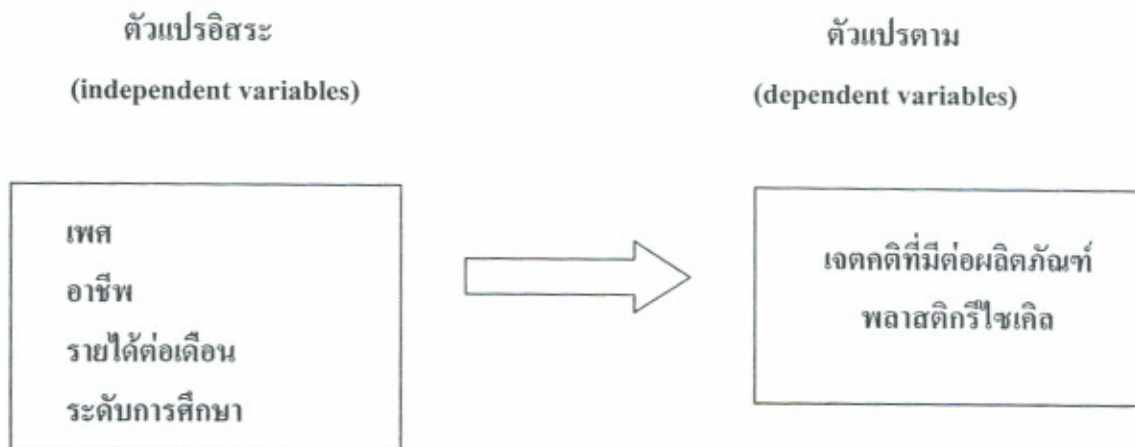
ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- เพศ
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน
- ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “เจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรปราการ” มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริโภค	หมายถึง	ประชาชนที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการเคยใช้และรู้จักผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิล
เจตคติ	หมายถึง	ความคิดเห็น หรือความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลว่าชอบหรือไม่ชอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
รีไซเคิล (recycle)	หมายถึง	กระบวนการนำเอาวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว กลับมาใช้ใหม่โดยผ่านกระบวนการผลิตใหม่ แปรสภาพทางเคมีและฟิสิกส์ เช่น กระดาษรีไซเคิล พลาสติกรีไซเคิล เป็นต้น
ผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิล	หมายถึง	ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการนำถุงพลาสติกและขวดพลาสติกที่ใช้แล้วมาทำการแยกตามชนิดของพลาสติก เพื่อนำเข้าสู่ขบวนการรีไซเคิล เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปรรูปชนิดใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงเจตคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกกรีไซเคิลของผู้บริโภคจําแนกตามเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัย มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการนำไปเพื่อปฏิบัติ และการกำหนดวิธีการลดปริมาณของเสียประเภทพลาสติก โดยการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดแนวทางส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติก หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น

